

REDACTIA

Arad, strada Anlich Nr. 1

ABONAMENTUL

Pentru Austro-Ungaria: pe un an 20 cor. pe 1/2 an 10 cor.; pe 1/4 de an 5 cor.; pe 1 lună 2 cor. Vri de Duminecă pe an — 4 coroane. —
Pentru România și trănătate pe an: 40 franci.

Manuscripte nu se napoiază

ADMINISTRAȚIA:

Arad, strada Anlich Nr. 1

INSERTIUNILE:

de un șir garmond; prima dată 14 bani; a doua oară 12 bani; a treia oară 8 b., și timbru de 60 bani de fiecare publicațiune.

Atât abonamentele cât și inserțiunile sunt a se plăti înainte în Arad.

Scrisori nefracate nu se primesc.

TRIBUNA POPORULUI

Apropiere sau învrăjpire?

(S.) Chestia naționalităților, sau mai bine zis chestia română din Ungaria, a ajuns în timpul din urmă una din chestiunile la ordinea zilei în preocupatiunea cercurilor politice.

Principiu: „naționalitățile trebuie zdrobite“, principiu conducător al politicii de stat maghiare care a dominat toate guvernele dela 1875 încoace, și care și-a ajuns apogeul în era Wekerle-Bánffy, se pare că a apucat calea declinului, convingându-se actualii deținători ai puterii că nu duce la rezultatul dorit al panmaghiarisării, ba ce e mai mult, contribuie la neliniște, înmulțește nemulțumirile și roade la temelile statului.

Am remarcat cu bucurie o tendință de apropiere a Maghiarilor de Români, manifestată printr'un organ de publicistică apropiat de primul ministru Széll, și la rândul nostru am declarat că, și astăzi, ca întotdeauna, recunoaștem, susținem chiar, că este în interesul patriei comune, și în interesul special atât al Românilor cât și al Maghiarilor o apropiere între aceste două neamuri și o bună înțelegere între ele este garanția unui viitor.

Recunoașterea necesității unei apropieri este primul pas, ce s'a făcut din amândouă părțile, pentru a se pute pune la cale o împăcare.

Distinsul prelat român P. S. S. episcopul Aradului, Iosif Goldiș, personaj care se bucură de o mare încredere în cercurile conducătoare maghiare, și care e recunoscut de un sincer prieten al unei împăcări, în declarațiunile sale reproduse de întreaga presă maghiară a dat punctele de apropiere, pe baza cărora s'ar pute face o înțelegere între Maghiari și Români.

„Legea electorală austriacă, a cărei menținere în Ardeal după unu este o imposibilitate, este favorabilă numai pentru Sașii bogați, iar Români săraci nici nu pot pătrunde până la urnă. Incetarea stărilor nesuferite este întâia dorință a Românilor, pe lângă care executarea legii de naționalități nici nu este atât de esențială. Și eu nădăjduesc, că echitatea și liberalismul legislației maghiare va primi această reformă, căci aceasta o cere libertatea constituțională și egalitatea“.

Când din parte românească se accentuează un principiu a carui respectare o pretinde libertatea constituțională și egalitatea, într'un stat constituțional, se cere aplicarea unei unice legi electorale pentru întreaga țară, atunci, în numele liberalismului se fac cele mai odioase pledoarii pentru un absolutism maghiar, din partea unei grupări care a guvernat odată și are pretenția de a mai s'ajunge la cârma statului.

Interesele statului sunt subordonate intereselor rău înțelese ale rasei

maghiare „singur alcătuitoare“, și patria comună reală, este înlocuită în crierii lor prin concepția ilusorie a unei patrii maghiare!

Organul lui Bánffy reflectând cuvintelor chibzuite ale Episcopului Goldiș spune că „legea a stabilit oare, carel deosebiri la fixarea dreptului de vot în părțile ardeleni cu scopul evident de a asigura superioritatea elementelor culturale“.

Ear „elementele culturale“ sunt „maghiarimea și inteligența“.

Credem că este de prisos să reflectăm asupra „inteligenței“ Săcuiilor, pe care în special li are în vedere acea lege, căci e destul de bine cunoscută din proverbele și glumele poporului nostru.

Înlăturând chiar această parte a chestiunii, tendința de a asigura o superioritate, ori care ar fi ea, este o sfidare a dreptății și libertății constituționale.

Dacă opinia publică maghiară va fi mereu mânăta în această direcție de presa „patriotică“, dacă agitatorii Șovinisti panmaghiari vor căuta mereu să țină în vrăjă neamurile din patrie, punându-se în calea unui apropiere între Români și Maghiari, răspunzătorii vor fi, față de urmași și în fața istoriei de desastrele ce pregătesc țării patriei noastre comune.

Körber, primul ministru austriac a fost primit ieri în audiență de M. Sa la Ischl. Din cercuri competente a trasparat știrea că guvernul își va stabili planul de acțiune pe la sfârșitul lunii August, dar mai întâi se va încerca să aplaneze diferențele existente între ceht și germani, ca astfel parlamentul să fie pus în posibilitatea de a lucra Körber esind din cabinetul M. S. Împăratului Regi s'a îndepărtat cu impresia că are deplina încredere a M. S. Monarhului.

Budapești Hirlap, anunțând venirea d-lui P. Carp în capul ministerului din România, între alte elogii li face și următorul „compliment“ pe care poate nu l'ar merita: „El este singurul bărbat de stat român care îndrăznește s'o spună pe față că nu există o chestie națională română în înțelesul de politică externă al cuvântului și că apostolii naționaliști români din Ungaria nu au ce căuta în România“.

LA ABRUD!

Societatea noastră teatrală își ține în anul acesta adunarea sa generală la Abrud, în zilele de 9/22 și 10/13 Iulie.

De un șir de ani societatea aceasta, care urmărește frumosul ideal de a înființa teatru în mijlocul poporului nostru românesc, a câștigat tot mai mult simpațiile noastre. Bărbații harnici, cari stau în fruntea societății, au dezvoltat o activitate plină de rod frumos și au știut să țină viu interesul societății românești pentru această înălțătoare întreprindere culturală.

Neuitatele zile dela Orăștie din anul 1897, pompoasa sărbătoare dela Seliște în anul trecut — sunt dovada cea mai vorbitoare despre frumosul progres, ce-l face societatea pentru crearea unui fond de teatru național român.

Și acum societatea aceasta își ține adunarea sa generală în Abrud.

Bravii Români din Abrud au făcut mari pregătiri pentru a primi pe oaspeții culturii românești într'un mod demn de numele Moșilor falnici. Cine nu știe de Abrud? Acolo este pentru Români izvorul nesecat al iubirii de neam. Acolo, în creierii Munților-Apuseni respiră însuflețirea românească pentru idealurile cele mai înalte ale națiunii noastre.

Cine nu știe de Abrud? Că numele lui își deșteaptă în suflet dulci amintiri. Acolo e țeara lui Horia, acolo a luptat și acolo își doarme somnul de veci marele lăncu, sufletul lăncului planează peste văi și stânci.

Nu este suflet de Român, care să nu dorească măcar odată în viață să cerceteze vailor Munților-Apuseni. Că acolo ne întărim din nou cu putere românească, dacă necazurile vieții și greutățile luptei ne copleșesc.

Și Abrudanii își cunosc numele și f. l. Ei pregătesc primire splendidă Românilor, cari vin să cerceteze și să se însuflească pentru cultura românească. Ei vor duce la casa lui Horia și la casa lui lăncu, să-și întărească sufletul din izvorul mărețului trecut.

Va veni apoi la Abrud măiestrul George Dima cu corul său din Brașov și vailor munților vor răsuna de cântare românească.

Frumoase zile vor fi zilele dela Abrud, și noi din partea noastră ne facem o plăcută datorie, când atragem atențiunea cetitorilor nostri asupra adunării generale dela Abrud. Toți, cari vor pute, în zilele 9/22 și 10/13 Iulie, — să alerge la Abrud, căci toată viața le va fi aurită de frumoasele amintiri, ce vor culege din vailor istorice ale Munților lui lăncu.

Să mergem la Abrud!

Politica Externă.

Agitațiile în Macedonia.

Comitetul macedonian își urmează agitațiile contra Turciei. Astfel ziarul *Les Reformes* în numărul său din urmă dă un articol de fond, din care remarcăm următoarele pasaje:

„Regimul otoman e săpat în temelile sale și nu trebuie decât o zguduire bruscă pentru ca să cadă în ruine sub propria sa decrepitudine.“

„Această zguduire vom provoca o noi, împreună cu toți frații noștri revoltați pe cari tirania turcească i a răpit îndelețnicirilor lor pacifice, și poate revoluția noastră va reuși să curățe fata pământului de această putrejune politică execrabilă care murdărește omenirea și face rușinea civilizației noastre“.

Cuvântarea d-lui profesor Dr. Blaga,

— rostită cu ocazia sărbătorii aniversării a 50 a liceului român din Brașov. —

(Fine.)

Cât de hotărât, de tari în credință și voință erau Brașovenii în urmărirea și realizarea scopului lor, se constată chiar și prin ideile lor rămase negru pe alb. În reprezentațiunea trimisă la 14 Aug. 1851 episcopul Șaguna, pentru-ca acesta să expozereze la guvernul țării dreptul de publicitate pe seama gimnaziului, ei scriu astfel:

„Noi credem tare că înaltele Locuri ne vor împlini cererea noastră peste tot, cu atât mai virtuos, cu noi suntem hotărâți, ca, de am căpăta de o sută de ori răspuns negativ, d' o sută de ori să recurgem la dreptatea și mila Preaînălțatului nostru Împărat, care a garantat la toate națiunile, așa și la a noastră, libertatea de a se pute cultiva; am hotărât, ca să nu ne lăsăm de această întreprindere, de am merge pe jos măcar până la înaltul Tron împărătesc la Viena“.

Ear' în cât privește mintea pătrunzătoare și simțămintele înalte naționale, de cari erau călăuziți, când era vorba de a asigura chestiuni de drept, de administrație și de educație pe seama școlilor românești, vorbesc clar următoarele puncte din legământul, ce s'a încheiat de către reprezentanții bisericii sfintului Nicolae și cei ai bisericii sfintei „Adormiri“ în scopul susținerii școlilor înființate.

Pt. II: „Școala are să rămână în vece națională confesională, nefiindă și nici odată servit a îmbrăca alt caracter sau natură decât ce se cuprinde în natura ei de sus. Aceasta o înțelegem așa, că zidirea acestor școli și fondurile ce i-se vor aduna, trebuie să fie și să rămână numai proprietate a Românilor de religieuna răsăriteană drept-credincioasă sub blăstăm și afurisenie; tocmai și profesorii să se alăgă și să se denumească numai din sinul națiunii române de religieuna răsăriteană drept-credincioasă, precum să cere chiar și în instrucțiunea bisericii de la sf. Nicolae, din anul 1843“.

VI. „Tocmai pentru-că aceste două comune și respective reprezentanțe își rezervă nu numai sie-și dreptul administrării pe viitor al acestor școli, precum li avură de veacuri, — reprezentanții aceluorași se și îndatoară pe sine și pe toți urmașii lor în direcțiunile de reprezentanți, inspectori sau efiori, din veac în veac a pune la cale și a căuta toate mijloacele, câte ar adauga la îmbunătățirea, învățirea, lărgirea și toată putincioasa înflorire de multe ori pomenitei școli naționale confesionale, atât prin creșterea fondului din feluri de isvoare și prin regulata lui administrare, cât și prin toată putincioasa înmulțire a profesorilor cu lefti cuvincioase și a științelor într'însele; — de un te urmează, că reprezentanții vor primi în sinul lor și vor denumi la curatela școlilor numai bărbați, cari vor fi în toată privința cunoscuți de evlavioși, amici ai școlii, în tocmai ca și ai bisericii, ear' pe contrariii se vor silă a-i îndepărta“.

XII. „În cele din urmă subscriesele reprezentanțe se îndatoară înainte ceriului și a oamenilor, că vor păzi și apăra toate punctele și condițiunile acestui legământ din cuvânt în cuvânt, cu atâta sfinteție și țărnia nestrămutată, încât, dacă cum-va, ceea ce nu credem, din nenorocirea religiei drept-credincioase și a națiunii s'ar întempla, ca după timpuri și veacuri una din aceste două reprezentanțe să se prefacă întreagă în partidă sau taraf vrăjmaș cultural și fericității naționale, voină a strica școlile prin apucare de măsuri contrarii acestui legământ și înaintării școlilor, atunci cealaltă reprezentanță, care va rămă e întru toate credincioasă, apărătoare a punctelor de mai sus, are prin aceasta dreptul de a provoca în contra reprezentanței necredincioase la comuna respectivă, din al cărei sin va fi purcezend aceeași; ear' când și aceea comună ar lucra pe față tot în înțelesul reprezentanței

sale necredincioase legământului, atunci reprezentanța păzitoare de acest legământ rămâne în dreptul său de a cămăni și a administra școalele singură. Tot aceasta se înțelege și despre aceea reprezentanță sau comună, care ar păși drept credincioasă sa religioasă și ar trece la alta, una ca aceasta: *adece își va pierde tot dreptul său asupra acestor școale*."

Eată, cum se învederează măreția fondatorilor școalelor noastre din Brașov; cum se vede, că aceia erau bărbați aleși de Dumnezeu anume pentru a îndeplini o misiune sfântă, a crea Românilor din această țară o armă puternică pentru dobândirea culturii naționale, de ce tocmai în aceste timpuri avuși lipsă mare în vederea dezvoltării impregiurărilor create după anul 1848.

Mintea ni se oprește în loc, când contemplăm momentul acesta din dezvoltarea vieții noastre culturale, și toată puterea noastră psihică ni se preface în admirație intensă și în venerație profundă.

Admirăm și venerăm pe fondatorii școalei noastre, căci ei au fost unii dintre cei mai iluștri și de valoare filii ai neamului nostru.

Școalele înființate de ei sunt azi cele mai puternice artere din viața noastră culturală și națională. Poate nici nu a sosit încă timpul, ca să se aprecieze la valoarea sa cea adevărată importanța lor.

Vrednicul director prim al gimnaziului nostru exprimă într'un mod foarte judicios importanța acestor școale într'un scurt pasaj al vorbirii sale, ținut la pomenirea petrii fundamentale a gimnaziului, și zime el decise: *"Să nu-mi zică unii: la ce școale?! Sunt la conlocuitorii noștri destule școale; acolo pot învăța și copiii noștri, — căci toți, căți cujeți așa, observă el se aseamănă cu acei părinți degenerați, cari ar zice: de ce treabă sunt mame matroane? Avândoci, cari să ne crească copiii"*.

Da, iubitorilor! școalele noastre de aici sunt mame matroane ale poporului românesc! Și fiindcă noi Români din această țară avem puține matroane de felul acesta, ele ne sunt cu atât mai scumpe, sunt cu atât de mai mare valoare și mai importante.

Bărbații, cari ni-au adus la ființă aceste școale, sunt cei mai bine-meritați pentru neamul românesc din această patrie!

Valoarea vieții și meritul lucrărilor crește îndeosebi, dacă se iau în vedere impregiurările vieții poporului și influința, ce au exercitat o și exercitează aceste școale asupra vieții noastre românești.

Imi aduc aminte, cum caracterizează un istoric vechiu polon, cu numele Dlugosz pe Ștefan-cel-mare. Acest istoric pune pe Ștefan-cel-mare între cei mai mari bărbați ai istoriei, căci Ștefan, între impregiurările în cari a domnit, a dezvoltat o mai mare energie decât alți principii mari puși în fruntea unor popoare mari, cari sunt renumiți în istoria lumii.

Așa și cu întemeietorii școalelor noastre. Duhul din ei, mintea și inima lor n'au fost de mai mică valoare în raport cu impregiurările, decât duhul din bărbații mari amintiți în istoria lumii. Acțiunea dezvoltată de ei pe terenul cultural, în raport cu impregiurările noastre, denotă forță și noblețea de inimă, cum nu se află mai puternică nici la bărbații mari ai istoriei lumii.

Pentru noi întemeietorii școalelor noastre sunt oameni providențiali.

Și acum vine rindul să ne întrebăm noi pe noi, toți căți suntem de față și căți natim o inimă românească în pepturile noastre: care este datorința noastră către memoria acelor bărbați?

Răspunsul ar fi scurt:

Să fim pătrunși în toată ființa noastră sufletească de simțământul recunoștinței față de ei, ca și către marii binefăcători ai neamului nostru.

Ce va fi însă acest simțământ de recunoștință față de niște binefăcători, cari nu mai sunt în viață, căci numai unul din ei mai este între noi, între cei vii, și anume, zelosul protopop Ioan Petric, căruia îi putem manifesta adevărat toată căldura inimii recunoscătoare?

Cum ne vom manifesta recunoștința către cei-ce sunt în locașurile Domnului? Așa, că vom umbra într'u căile dinșilor!

Să ne pătrundem de ideile lor și de simțământele, de cari au fost ei pătrunși în lucrarea lor pentru realizarea binelui, de care ne simțim împărțiași.

Să cultivăm cu cea mai mare sfințenie instituțiile școlare în direcțiunea determinată de ei, în virtutea inspirațiunii ce au avut dela geniul poporului românesc și dela voiața lui Dumnezeu.

Membrii forurilor administrative să se întărească în convingerea, că averea dată lor spre administrare, care nu e averea lor proprie, se ar pute fi chivernisită după placul personal și după simțul preocupățiunii omenestii de toate zilele, — este o avere cu menire sfântă.

Gândul, ca care se conduce administrarea acestor averi, și în genere a școalelor, să fie cel curat și românesc, dictat numai și numai de interesul dezvoltării culturii naționale.

Aceste foruri să fie întărite în conștiință, că pentru a se pute lucra în sensul cel adevărat e de lipsă, ca în sinul său înainte de toate să domnească armonia și buna înțelegere, condiția cea mai cardinală pentru a pute produce judecățile, cari au să determine conducerea și administrarea școalelor în direcția cea sănătoasă.

Membrii corpului didactic să fie în tot momentul conștiți, că s'au angajat a lucra în o școală creată de spiritul însuflețit unor Români!

Să simtă, că fondul, din care își iau salariile, nu este format din bani adunați ca imposit, ci e făcut din bani dați cu jertfa pe altarul culturii și religiozității neamului nostru, jertfa inspirată de spiritul național și religios.

Să aibă apoi totdeauna în vedere, că pe lângă însuflețire pentru activitatea școlară li-se recere în vederea problemei educative, a misiunii lor, iubire și bunăînțelegere între sine și încredere reciprocă.

Și apoi, ei trebuie să țină mai mult decât ori-cine cont de adevărul că: *nihil sine deo*.

Tinerimea școlară să aibă în tot momentul deșteptat simțul, că ea nu este aici în o școală făcută nici din moșia părinților lor, nici din banii de dare dați de aceia, ci sunt în o școală înființată de niște binefăcători. Să știe însă, că acei binefăcători nu au jertfit pentru fericirea fiilor cutăror părinți din diferite ținuturi locuite de Români; ei au jertfit pentru fiul neamului și al bisericii române, s'au făcut binefăcători națiunii și bisericii românești.

Brașovenii, și mai ales credincioșii bisericii proprietare ale școalelor, cari stau mai aproape de această falnică instituție și pentru cari trebuie să fie influența spiritului fondatorilor mai puternică, să caute a se însufleți tot mai mult de duhul părinților lor, pentru ca prin însuflețirea aceasta să-și facă inima accesibilă pentru fapte înălțătoare și pentru virtute românească, și pentru ca din neamul lor să iasă generațiuni vrednice de acei mari binefăcători ai neamului românesc, pe cari îi glorificăm azi.

Toată suflarea românească apoi să vie la conștiința clară, că aici, în Brașov, este un talisman al Românilor, care are graje și interes din toate părțile.

Am prezentat înaintea ochilor d-voastră sufletești inima fondatorilor școalelor românești de aici și am accentuat datorința, ce se impune inimii noastre față de memoria lor și față de averea ce ni-au încredințat o, datorințe ce izvoresc în mod firesc din simțul de admirație și venerație, ce ni-l deșteaptă când privim opera măreață a acelorora.

Și cine dintre d-voastră nu ar admira instituțiile școlare românești din Brașov?

Și parastasul celebrat azi cu atâta pompă și așa de solemn în biserica aceasta, își are rostul său adevărat, numai dacă aceste manifestări festive îi corespunde și un simț înălțător în inimile d-voastră.

Și acum, cu sufletul înălțat, plin de admirație și venerație, să ne ridicăm inima către Dumnezeu, luminătorul minții omenestii și părintele nostru prea bun, mulțumindu-i cu toți într'o simțire pentru binele și iubirea ce a acordat neamului și bisericii noastre, și apoi, curățîți la suflet și înțăriți în credința în Dumnezeu nostru — să mergem să încoronăm cu flori mormintele întemeietorilor și binefăcătorilor școalelor noastre, căci astfel o faptă bună și plăcută lui Dumnezeu îndeplinim.

Din România.

Crisa ministerială.

În zilele trecute ziarele din București anunțau, că dl D. Sturdza, șeful partidului național-liberal, a fost primit de M. S. Regele. M. S. a oferit d-lui Sturdza ca, în grava situație financiară în care se găsește țara, guvernul fiind în imposibilitate de a merge înainte, să primească frânele guvernării, și să formeze un guvern național liberal, care să poată salva țara din incurcăturile în care se găsește.

Dl Sturdza a recomandat M. Sale pe dl Petre Carp, șeful grupului junimist care de asemenea are un nume bun și strălucite, și ale cărui calități de bărbat politic sunt o garanție că dl Carp va fi în stare să scoată țara din situația în care se găsește.

O urmare firească a acestor preludii a fost retragerea guvernului Cantacuzino.

Sâmbătă dimineață a fost primit, la castelul Peleş dl Gr. Cantacuzino, care a prezintat M. Sale Regelui demisiunea cabinetului presidat de d. sa.

Pentru Duminecă au fost chemați la castelul Peleş toți ministrii demisionați.

Dl P. Carp va fi însărcinat cu formarea noului cabinet, care după cum aflăm, va fi compus din junimist, și un singur conservator, dl Filipescu.

La moartea lui N. Kretzulescu.

M. S. Regele a trimis d-nei Kretzulescu următoarea telegramă:

Viu mișcat de vestea atât de neașteptată a morții soțului Vostra prea iubit, Vă rog să primiți expresiunea celei mai sincere părți ce iau la adăcarea voastră durere. Îi voi păstra în inima mea o stăruire recunoscătoare.

Marele serviciu ce iluștrul defunct a adus patriei sale și devotamentul cu care și a implinit totdeauna datorințele sale, îi asigură în istoria modernă a României o pagină frumoasă.

Dumnezeu să Vă consoleze și să Vă dea Voastră și familiei Voastre puterea de a suporta această încercare.

Carol.

Biblioteca Mănăstirii Neamtu.

Ministerul cultelor și instrucțiunii publice a însărcinat pe distinsul profesor universitar dl N. Iorga cu inventarierea bogatei bibliotecă a Mănăstirii Neamtu din Moldova. Cărțile de valoare istorică sau literară le va aduce ministerului cultelor care le va da în îngrijirea Academiei Române.

Dl Iorga își va începe lucrarea chiar în luna aceasta.

SUS INIMILE!

Am iust spus, că nu arare-ori chestiuni de-o valoare morală, ori culturală netăgăduită au rămas parte cu totul neatinse, parte nu li-s'a dat importanța cuvenită, așa, că au trecut în domeniul uitării, fără a scoate nici cel mai mic folos din ele.

Literatura, oglinda sufletului unui popor, cuprinde atâtea bogății neexploitate, și nu pentru-că nu s'ar găsi muncitori pricepuiți, ci cauza principală este *indiferența mul publicului*, adică a proprietarului, care nu vrea să dea muncitorului de lucru.

Foarte rar, ba, în cât știu și am auzit, numai un singur cas este, când muncitorul a poruncit proprietarului să-și dea de lucru, și proprietarul a fost silit să-l asculte.

Este vorba de bravul profesor și vrednicul director al „Bibliotecii Noastre”, Enea Hodoș, care însărcinase o mulțime de elevi de pedagogie și teologie, să culegă poezii populare,

Rezultatul a fost minunat: ei, băieți, odrastele proprietarilor, au adus material bogat; ear' el, muncitorul a scos la lumină o comoară neprețuită: poezii populare de diferite soiuri ale Bănătușului-Timșan!

Aceasta s'a putut executa ușor, data fiind ideea și dat fiind raportul, în acest cas invers între proprietar și muncitor. . . Unde raportul direct, somnul ne păste. . . Mai toate ziarele românești, din țară și de-afară, cu adevărată bucurie au înregistrat Chestionarul privitor la Psihologia Poporului și știu bine, că s'a publicat și în „Tribuna Poporului”.

Nu v'ei însă nici un semn de viață, ori, cine știe, avem muncitori tainici, cari

dau zor la muncă, fără altui și fără gălgăie. Bine! Să dea buclă din zău, ca așa să fie!

Cu toate acestea, par'că n'ar strica să facem totuși un pic de gălgăie în gura necesului „Chestionar”, în chipul și modul următor:

Dnii G. Coșbuc, Aug. Demetrescu, O. Deșgan și C. Radulescu-Motru sunt, br Demnelei, muncitori artiști: onoratal public proprietar dect, ar pute să-le încredințeze materialul de lucru, fără să se bătă mult e pol și fie sigur, că are să fie pe deplin mulțumit.

Doi factori cunosc în viața poporului românesc, cari în toate manifestările lui iau parte activă, — sunt chiar deștinătorii comorilor sale sufletești — și de la aceștia se poate aștepta să fie proprietarii cinstiți și pricepuiți, cari să contribuie la realizarea „Chestionarului” pomenit.

Acești factori sunt *preoțimea și învățătorimea*. Ideia mea ar fi: *Preoții în colegii și învățătorii în conferințele lor să pună „Chestionarul” în discuție; să se însărcineze unul, doi sau o comisie din ambele părți, ca să răspundă întrebărilor puse; să se trimită apoi răspunsul în numele fiecărui de părtămint, sau protopopiat, ca persoană morală, la „Noua Revistă Română”, Pașagiul Român 20, București, care va publica într'un „supliment” fiecare răspuns venit de ori și unde.*

În chipul acesta *preoțimea și învățătorimea* ar da noul doveză de demnitate, cu care-și poartă frumosul și binemeritul nume.

Pentru a împropșta lucrul, imi las voie a publica aici „Chestionarul”, precum urmează: „Români!”

I. Care operă literară, după părerea d-voastră, exprimă mai bine firea și aspirațiunile neamului românesc?

II. Care e trăsătura dominantă în firea Românilor?

III. Cări sunt calitățile și defectele ce deosebesc naționalitatea română de celelalte naționalități?

(„La această întrebare am prefera să avem, în loc de aprecieri abstracte, istorisirea unui fapt precis, luat din experiența d-voastră și în care să se vadă deosebirea de purtare între Român și Maghiar, sau Rus, sau Oveu, sau Grec etc.!”)

IV. Care fapt istoric a scos până acum mai bine la iveală calitățile sau defectele neamului românesc?

Adresăm acest chestionar tuturor acolora, cari cunosc sau se interesează de psihologia poporului românesc, *fără deosebire de clasă și de naționalitate*.

Primim cu recunoștință opiniunea fiecăruia. Singura condițiune ce punem e, ca opiniunea să fie sinceră”.

Faptul, că acești bărbați dau tereu și străie lor să se pronunțe, este o dovadă nu numai de seriozitatea și importanța lucrării, ce vor să desăvârșască, ci mai ales, că țin a scoate în relief întreaga ființa poporului nostru, așa pr cum în adevăr este. Și se mai dovedește o impregiurare momentuoasă: nu se tem să arate scâden pentru-că sunt convingși, că vor fi copleșiți de virtuți.

Sus inimile! Frați în Christos și iubii frați învățători! Judecați puțin asupra lucrului și țineți seamă, că a noastră e datorința și deci: *cinstea* a fi contribuit la realizarea unei opere, care să pună în oglindă ființa neamului nostru; pentru că mai ales pe-afară ușor s'ar pute lucra *de nobis, sine nobis*; și apoi oglinda nu va va pute arăta, fără noi, decât niște — epigoni și pigmei. . . Sus dar' inimile și cu Dumnezeu înainte!

Al. Muntean al lui Vasile, preot.

ȘOAPTE

Vino!

—

Mi s'a deschis raiul, iubito. Muntii sunt înaintea mea, munții cu brazi, cu păraie și cu toate minunile celelalte. Eată ferega, ce o rupeam împreună. Eată fragile, cum își culcă reșea la umbră și te așteaptă să le culegi. Eată florile, cum revin după sărutarea ta. Tu singură lipsești din munți, — tu mândră și prioroasă.

Vino. Te chem, te strig pe nume. Și numele tău zboară pe aripi zerafire, zboară din stâncă în stâncă, din vale în vale și se pierde departe în recurea pădurii. Nu, nu se pierde. Și acolo-l rostesc zămisoare în șopot și toate se întrebă, cine ești tu dornic chemată, iubită...

Vino. În umbra de brad e patul molat de muschiu, încins de iedera. E patul, pe care șezând, ne-am jurat credință pe vezi împletiteși două curuni din carbd și din fire de romoniși. Ne am încununat cu ele și o sărutare nebună ni a fost jurământul... Din crengi în crengi sâria neastempărâtă o veșnică, murtoră singură la torte, — er jos prin hăți colorozii o găinuși... Eată le torte ne schimbate ca atunci. Numai tu lipsești. — tu mândra mea.

Vino. Potecile ne așteaptă să rătăcim pe ele și să ne înălțăm sus, sus la lumină. Mai puțin cât e de dulce iubirea la lumină?

Vino, căci ne vom face acolo o colibă. Vom fi singuri ca două porumbei în vîrf de copac, singuri cu iubirea și păsurile noastre. Și din înălțime noi doi vom fi stăpâni pe fire, pe munți și văi și pe toate minunile lor...

Cum? Nu vrei, iubito? Nu mai vrei să sbori cu mine?... Nu poți?

Rămâi dar. Rămâi jos în dragă și căsătorit. Acolo ai un pian, ce-ți săbrângăne cântec de iubire. Și mai ai o bucătărie, în care gătești prăjituri cu spumă și fripturi cu macaroane... Am înțeles, că-ți plac grozav macaroanele, de-când cunoști pe celsalăt...

Rămâi, dragă acolo. Căci ce să mai sbori tu, ce să mai cauți tu la munte, când jos e viața atât de plăcută, cu prăjituri cu spumă și cu fripturi cu macaroane?... Și, la dreptul vorbind, nici n'ai mai încopă în micul meu cuib de pe munte, dragă matroană!

Oiledif.

Răsboiul din China.

Numai știri scurte sunt de înregistrat din cele sosite în zilele din urmă despre evenimentele din departatul Orient. Ele însă cu atât sunt mai înfiorătoare, îndeosebi cele privitoare la soarta ambasadelor din Peking și la prospectele acțiunii comune a Europeanilor.

Telegrame mai recente vestesc, că în zilele 6 și 7 l. c., ambasadele din Peking ale puterilor străine — din nou au fost asediate de Chinezi. Aceștia, — zic telegramele — au năvălit în edificiile reprezentanților diplomatici străini și au măcelărit pe Europeani, dintre care numai doi au scăpat cu viață, dar' nu se știe cine sunt.

Azi deci e aproape sigur, că soarta străinilor în Peking e cea anunțată înainte de asta cu vre-o 10 zile: cu greu se crede că dintre Eur. pent să fi rămas cineva în viață.

Puterile mari fac acum ultima încercare: La sfârșitul săptămânii tre-

cute, ministrul de externe Delcossé al Franței și Hay al Americii au provocat pe reprezentanții Chinei din țările lor, ca aceștia să exopereze răspunsuri precise despre situația din Peking. Reprezentanții chinezi au răspuns imediat, că „dacă ambasadorii străini din capitala chineză trăesc încă“, — răspuns dela aceștia pot să exopereze.

Acest „dacă“ exprimă mai mult, și numai confirma poate veștile despre catastrofa oribilă.

Cu data 14 Iulie se telegrafează din Londra:

N'au sosit încă până azi știri noi din Peking. Situația e desperată. Reprezentanții diplomației al Chinei la Londra, Paris și Washington, rugați de guvernele respective, au trimis autorităților locale chineze telegrame șifrate, în care cer de urgență, ca telegramele acestea să fie duse prin curier la Peking și, ca probă neîndoioasă că ambasadorii străini se află ori nu în viață, — curierul să aducă o declarație dela vre-unul dintre abasadori, iscălită cu numele propriu.

Cu data 14 Iulie se telegrafează din Berlin:

Reprezentantul chinez din Berlin a predat azi ministrului de externe german răspunsul guvernului Chinei, care toată răspunderea pentru evenimentele din China o pune în socoteala străinilor.

„Daily Express“, cu data 9 l. c. raportează din Tiencin:

În 8 Iulie Chinezii din poziții potrivite au îndreptat 12 tunuri asupra Europeanilor, bombardând neîntrerupt. Pozițiile strategice ale Europeanilor sunt pe zi ce trece tot mai amenințate.

Cu data 14 Iulie se vestește din Hongkong agenției „Reuter“:

Li-Hung-Ciang a fost de urgență provocat telegrafic, ca să plece imediat la Peking. Chinezii sunt de credință, că în absența lui Li-Hung-Ciang, în Canton vor izbucni tulburări mari.

Din San-Francisco se telegrafează, că consulul chinez de-acolo s'a declarat foarte neliniștit despre situația din Peking. Și a exprimat convingerea, că edificiile ambasadelor străine de mult deja sunt parbușite și că poporul chinez a ucis pe toți Europeanii. Părerea lui e, că cel puțin 250.000 de oameni ar fi de lipsă ca să restabilească ordinea. Ear pentru cucerirea Chinei n'ar ajunge nici un milion de soldați bine înarmați.

Cam tot asemenea s'a exprimat și reprezentantul chinez din Washington, declarând, că răspuns dela Peking poate să sosească Marți sau Mercuri. Altfel, dînsul face responsabile puterile europene de catastrofa dela Peking, căci — zice — ele trebuiau negreșit să-și pornească armatele asupra Pekingului, ceea-ce la timp s'ar fi putut ușor face cu 20.000 de oameni. Insa puterile europene — a zis reprezentantul chinez — au ca țintă dismembrarea Chinei, și măcelul dela Peking îl privește ca bine venit pentru acest scop al lor.

Noutăți

Arad, 16 Iulie 1900.

Stipendiștii dieceșii aradane sunt somați în organul oficial „Biserica și Școala“, de-a-și prezenta testimoniile până în 1 August st. n. căci altfel li-se vor declara locurile de vacante.

Meseriașii călătorii români din Arad au arangeat Sâmbătă seara în grădina ospătăriei Szabó (piața Kelemen) din loc o frumoasă petrecere de vară. Centrul petrecerii a fost șatra cu gust împodobită și ridicată în despărțământul ostic al grădinei. De obicei petrecerile arangeate de meseriașii noștri aradani se termină cu bun rezultat. Deși de astădată publicul a fost relativ puțin, căci absentă era parte mare chiar dintre d-nii meseriașii însiși, — totuși petrecerea a avut reușită multumitoare. Dela început, până în zorii, o animație rară a dominat la toată curgera petrecerii. Din întreagă cununa dragutei dansatoare — singură d soara Mărioara Tancsie (din subarbiul Pârnea) a ținut să dea petrecerii coloritul românesc, înfașându-se în frumosul costum național. Și Doamne, ce bine-și șede și căși ochi — Români și străini — o petreceau cu drag în valurile jocului!

„Nedeea“ dela Cămpul-Pânii a fost, din cauza timpului neprincios, tare ploios, mai puțin reușită de cum se nădăjduia. S'a adunat totuși popor din comunele vecine cu preuși și învățători, și s'au produs cu cântări un cor de fete și unul de feciori, apoi s' a declamat drăgălaș de tot copilă de 9 ani a fostului primar Baciu din Vineria o peesie cu care a stărnit admirația tuturor. S'a jucat apoi și s'a făcut o colecță în favorul fondului Reuniunii femeilor, adunându-se vre o 50 fl. Au fost de față și inteligența din Deva, Orăștie, Hațeg etc.

Defraudarea de timbre la primăria din Arad are până acum ca rezultat două victime. Doi diurniști: Paal Gyula și Heinz Öbö au fost amovați din „post“. Se știe amare, că lunile trecute vr'o 3000 de acte oficiale, intrate dela primărie, au fost emise date din partea direcțiunii financiare din cauză că erau lipsite de timbre. Prin cercetarea pornită s'a constatat, că timbrele în pret foarte mare, — au fost defraudate la oficiul primăriei din Arad, și vinovați de această crimă s'au găsit până acum cei doi diurniști amovați. Afacerea însă nu e terminată — spun foile locale — căci cercetarea continuă încă în contra unuia al treilea ofician al primăriei.

Ei, mare lucru. Doar' în Arad oamenii nu-s obișnuțiți cu asemenea nimicuri în ale — defraudării!

Murășul crește. În urma multor ploii mari în Ardeal, de câteva zile apa Murășului crește și la Arad foarte mult. Alături starea apei aici, era de 54 grade peste zero. Tot Sâmbătă valurile furioase au sgu-duit atât de puternic scalda „Neptun“ de pe Murăș, că au rupt două puternice lanțuri, ce țineau dinspre apus marea clădire și au urnit-o din loc la vale în distanță de vr'o 10 metri. Dându-se la vreme de veste însă, a fost oprită și legată la țerm cu funii. Primejdia putea să fie cu atât mai mare, cu cât scalda era aproape plină cu public, mai ales dame, cari în spaima lor țipau ca din gura șarpelui. Norocul e însă, că s'au ales numai cu spaima. Scalda a saferit în câțva și e mult amenințată, dacă creșterea apei continuă.

Avis. Programul deja publicat al festivităților, cari se vor aranja cu ocaziunea adunării generale a Societății pentru fond de teatru român, ce se va ține în Abrud, Duminecă la 9.22 Iulie a. c. și zilele următoare, în unele puncte ale sale s'a modificat și anume:

1.) În locul petrecerii populare, care avea să se țină în 9/22 d. a. la 4 oare în grădina publică din Abrud, se va ține în aceeași zi seara în hotelul „Detunata“ un concert, la care vor debuta: artistul nostru național George Dima cu corul său mixt; apoi artistele noastre române Adelina Piso, Valeria Pop și Virginia Gall și compozitorul nostru de frumos renume G. Șorban.

2.) În a 2 a zi a adunării generale, adică în 10/23, parastasul pentru memoria membrilor repausați ai societății se va celebra nu în biserica gr. or., ci în cea gr. cat. română din loc.

3.) În locul piesei teatrale „Trei plărit de dame“ se va juca piesa română originală „Gărgăunul dragostii“ de Iosif Vulcan. Comitetul aranjator.

A doua Măcsa. Brutalitățile oribile, săvârșite la Măcsa de domni de-at administrației ungurești în contra mai multor țărani nevinovați, — și au găsit părechea în comuna Diósjenő. Despre aceste mai noue „bravuri patriotice“ — foile maghiare raportează următoarele: Nu de mult o mare deputațiune din numita comună a alergat la Budapesta la un avocat și deputat dietal, cerând să scutească populațiunea în contra barbariilor și brutalităților fibrului și ale gendarmeriei. Avocatul li-a umblat în rînd și în urma acesteia ministrul de interne a ordonat cercetare împotriva fiso-găbirului Rákóczy István (din Rétvágy) — căci așa se cheamă non descoperitul inquisitor — și în contra gendarmilor lui. Resultatul cercetării e tot așa de revoltător, ca și al casului dela Măcsa. Cef ascultați au fasonat cu toții și unauim, că au fost torturați în chipul cel mai neuman. Fibrul Rákóczy i-a bătut cu ce a avut la îndemână, er gendarmii acestuia i-au supus celor mai cumplite tiranisări. Fer ați au fost în lanturi, bătuiți și chinuți până ce cădeau la pămînt, fără simțiri. apoi, înfundăți în temniță pe zile întregi, erau din nou brutalizați și expuși foamerei și setei; ear pe de asupra li-s'au mai dictat și pedepse în bani, în sume de câte 50 fl.

Luându se protocol despre aceste mai noue inquisiții ungurești, — în numele mai multor nenorociți s'a pornit acum proces criminal în contra fibrului și a gendarmilor. Înregistrând cazul, foile maghiare li fac următorul comentariu: „Cetind aceste lucruri oribile, se ivește întrebarea: oare câte asemenea cazuri se petrec în Ungaria, fără ca să se știe? Căci cert e, că asemenea monstruosități, durere, sunt foarte dese, dar earăș durere, că numai rar ies la iveală, fiindcă țărani nepricepuți nici nu cutează să-și spună cuiva plânsocrea și nu știu la cine să se adreseze, pentru a cere pedepsirea bestialităților.“

Circulație întreruptă. Linia drumului de fer dintre Caransebeș și stațiunea învecinată Cârpa a fost stricată de inundație. Comunicația nu se poate face decât prin transbordare în curgere de câteva zile, până când linia va fi restaurată.

Un pretor sbiciuit. Din Năsăud ni-se scrie: în urma unui conflict de vorbe iscat între medicinistul Eugen Bolfa și pretorul Năsăudului Hozsda György, dl Bolfa a provocat la duel pe dl Hozsda. Intrelăsând însă cavalerul pretor de a-și trimite mandatarul pentru a tranșa chestia și disconsiderând regulele cavaleresti, dl Bolfa s'a văzut necesitat a și lua singur satisfacție sbiciuind în ziua de 10 Iulie a. c. pe dl pretor în piața mare.

Notez, că indemn la acest conflict a dat o diosul director substituit impus, Ioan Gheție.

Sbiciuirea pretorului Hozsda a făcut bună impresie asupra tuturor Românilor din Năsăud și giur, căci pretorul, un Român re-negat, pedepsia cu mari pedepse în bani pe bieții țărani pentru cea mai mică greșală.

Consternată e cluca ciocanistă, al cărei devotat membru era. Sperăm, că după cele întemplate, cavalerul pretor va fi permutat, și așa în curând vom pute zice fuit Hozsda.

Omor oribil. O copilă de 18 ani a lui Szabó János din comuna Dombiratos (comitatul Cenad) zilele acestea a fost găsită în pivniță ucisă în chip înfiorător. Mai întâu i-au zdrobit capul cu o dalță și moartă deja a fost apoi și împușcată tot prin cap. — Făptuitorul încă nu e cunoscut.

Editor: Aurel Popovici-Barcianu. Red respons.: Ioan Russu Sirianu.

Concurs.

Pentru ocuparea postului de contabil la institutul de credit și de economii „Grănițerul“ din H.-Dobra, devenit vacant, cu care este împreună un salariu anual de 1200 coroane și tantiema statutară, se publică concurs.

Concurenții la acest post au a-și înainta Direcțiunii rugărilor lor, instruite cu atestatele de serviciu și de calificare, până în 15 August 1900. st. n.

Alesul va avea să-și ocupe postul din 15—20 Septembrie și numai după serviciul de probă de un an poate deveni ales definitiv.

H.-Dobra, la 10 Iulie 1900.

464 B—3

Direcțiunea.

Institut de cură,

deschis de dimineața dela 6 ore până la 7 ore seara
(abstrăgând orele dela 9—11 în. am.)

La dispoziția publicului stau următoarele mijloace de lecuire:

Scaldă în lumina electrică:

1. Reumă, podagră, aprindere de nervi (ischias), dureri la coaste și la față, nevralgia, aprindere de pelița peptului și a foalei, otrăvire cu metal (argint viu, zinc, argint, plumb).

2. Morburi de sânge (cu ajutorul curei de mercuriu și iod), îngrășarea peste măsură, grăsimea de inimă, aprindere de pelița rinichilor, boală de zahăr (diabet).

3. Anemia, nevralgia (slăbirea nervilor), nervositatea.

4. Morburi de piele învechite, scrofule, luparea etc.

După felul bolii, scaldă aceasta poate fi urmată de lecuirea cu apă rece, de masaj sau împachetare. — Intrebuintarea odată costa: 1 fl. 25 cr.; 15 bilete: 15 fl.

Camere pentru inhalație, după metoda dela Gleichenberg Ems, pentru aprindere acute și învechite de gât, de plumă, cum și pentru dilatare de plumă și astma. — Intrebuintarea odată costa: 75 cr.; 15 bilete: 9 fl.

Cura cu apă-rece. Intrebuintarea odată: 60 cr.; 15 bilete 7 fl.

Gimnastica svedeză pentru întărirea reconvașențelor cu musculatura slabă, pentru întărirea băieților și a oamenilor dezvoltăți, cari suferă de morburi de inimă și de strimțarea coșului peptului.

Taxa lunară dela 10 fl. în sus, după cum e felul casului de boală.

Fie care bolnav se bucură de căutarea ce l-o prescrie medicul său propriu, sau după sfatul ce însuși l-i dău. Orice îndeplinire a curei se întimplă sub veghierea mea personală.

Dr. A. HECHT, 450 14—14

Arad, strada Templom, palatul Minorităților. Telefon: Nr 276.

A apărut

Și se află de vânzare la administrația „Trib. Poporului“
următoarele opuri:

	coroana	fleri
1.) „Amicul Poporului“ — de Titus Vuculescu, pretor. Indreptar practice in cauze administrative. Prețul	—	1.—
2.) „Lupta pentru drept de Dr. Rudolf Ihering traducere de T. V. Păcățean, —	—	2.—
3.) „Judecătorile cu jurații“ — de Teodor V. Păcățeanu, —	—	—80
4.) „Libertatea“ — de Ioan Stuart Mill, tradusă de T. V. Păcățeanu, —	—	2.—
5.) „Principiile politice“, după Dr. T de Holtzendorf, de T. Păcățeanu —	—	4.—
6.) „Caractere morale“ — exemple și sentințe culese din istoriile și literaturile popoarelor vechi și moderne, de Ioan Popea, profesor în Brașov. —	—	2.50
7.) „Războiul pentru neatarnare“ și „Povestea unei coroane de oțel“ ambele de George Coșbuc. Prețul Războiului	1.20	„
Prețul „Coroanei“ —	1.60	„
8.) „Din vremuri apuse“ — de Iudita Secula născ. Truția —	—	1.—
9.) „Vieritul“ — de Petru Vancu, —	—	1.—
10.) „Teoria Dramei“ — de Dr. Iosif Blaga. —	—	3.60
11.) „Juvenilia“ — de Sextil Pușcariu. —	—	1.60
12.) „Cuvântări bisericesti“ — traduse de Ioan Genț. —	—	5.—
13.) „Pribeag“ — de Ioan Iosif Sceopul, —	—	1.50
14.) Instrucțiuni populare despre Datorințele și Drepturile purtătorului de dare edate de Vilhelm Niemandz —	—	1.20
15.) „Liturgia Stului Ioan Crisostom“ (pe note) pentru cor mixt pe 4 voci — de Nicolae Stefu învățator în Arad. Această liturgie conține toate cântările liturgice, ce are să răspundă corul în Dumineci și sărbători. Pe lângă acestea mai conține irmoase, priceșne și un adaus de cântece populare. Toate imnele se pot cânta și numai pe 2—3 voci. Prețul unui exemplar s'a redus dela 6 la 5 coroane.	—	—

La comanda să se mai adauge de fie-care ep 10 fleri spese postale.